

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia,
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nerancate nu
se primesc. Manuscripte
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachr.
Max. Augonfeld & Emerich Leoner.
Malmrich Schalek. Rudolf Wasse.
A. Oppelke Nachr. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Geldber-
ger, Ekstein Semat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o colônă 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tarifi și învoială.
RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 cr. sên 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U I L X I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se printră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, eteșit
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
v. a. sên 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 276.

Brașov, Luni-Marți 14 (26) Decembrie.

1899.

Succesul obstrucțiunii cehice.

Scurt timp a durat guvernarea cabinetului Clary, care venise la putere cu misiunea de a îmblândi obstrucțiunea Germanilor din Austria. Prin mijlocul desființării ordonanțelor de limbă, atât de mult urgite de Germani, i-a succes a-și implini această parte a chemării sale. Dér îmblândind pe Germani, a deșteptat mânia și furia Cehilor. Indată-ce a încetat obstrucțiunea germană, s'a declarat obstrucțiunea cehică.

Ceea-ce s'a petrecut mai de parte, scim. Cehii s'au folosit și ei, ca mai înainte Germanii, de încercăturile dualiste, și așa li-a succes să răstörne cabinetul câte-va zile înainte de terminul fatal, când trebuia să se facă destul așa dișelor „necesități ale statului“. Austria avea lipsă de încuviințarea bugetului provisoriu, ér Ungaria pretindea, ca la 1 Ianuarie în puterea principului de reciprocitate să fiă promulgată și în Austria legea relativă la asignarea venitelor produse de dările indirecte, o lege capitală a pactului.

Ei bine, și Austria și Ungaria vor avé ce le trebuie până la anul nou, și pentru aceea a trebuit să cadă ministerul de funcționari Clary și să vină un alt ministeriu de funcționari Wittek. Conte Clary a vrut să rămână fidel până la sfârșit Germanilor, din care cauză un s'a învoit a lucra cu paragraful 14, ca predecesorul său. Wittek a fost chemat la rândul său cu însărcinarea de-a satisface „necesitățile statului“ cu ajutorul paragrafului 14. Legile amintite vor fi promulgate și ele prin ordonanțe împărătesci, după-ce parlamentul a fost amânat.

Anul nou se va începe dér pentru dualism sub zodia paragrafului 14 și numai sub această zodie absolutistică se mai pôte susține reciprocitatea între statele dualiste, pe un timp scurt și nedeterminat.

Cehii se bucură de satisfacția, ce și-au luat-o răsturnând cabinetul, care a desființat ordonanțele de limbă. Au dovedit acum și Cehii, că obstrucțiunea lor cumpănesce tot atât ca a Germanilor, cari a răsturnat cabinetul Thun și că nici în contra Cehilor nu se pôte governa în Austria.

Ar fi așa-dér la timp să se gândescă și unii și alții, că dovedindu-se astfel ca factori de egală importanță în imperiu, este pôte la loc și consult să încerce odată de a-se înțelege și împăca ei între ei, de bună voie, și nu la intervenția guvernelor și a altora.

Acésta ar fi mersul cugetării logice. Și dintr'o parte competentă cehică s'a și dat expresiune întru cât-va acestei cugetări. Dér ce folos, când înăuntrul și în afară de hotarele țării sunt atâția, cari nu doresc o astfel de împăcare, ba vor s'o împiedece în ori-ce chip.

Se vorbește, că atât în cercurile germane, cât și în cele cehice ar domni ađi o predispozițiune pentru o astfel de înțelegere. Fiă, dér

n'are prospecte, de a-se face faptă pe câtă vreme cestiunea luptei dintre germanism și slavism nu se va străforma dintr'o cestiune de putere, care este ađi, într-una de drept și de echitate.

Dér și altfel tôte merg numai înăsprindu-se. Se pôte crede ére, că după succesele dobândite de Germani și de Cehi prin obstrucțiune, acești doi rivali vor deveni mai concesiivi între ei? Noi suntem de părere, că din contră se va dovedi încurând, că postulatele cardinale ale unora și altora, cari împiedecă ori-ce înțelegere, se vor accentua încă și mai mult și mai aspru de aci încolo.

Ce o să fiă în astfel de împrejurări, după-ce aparatul paragrafului 14 își va face datoria față cu necesitățile cele mai de urgență ale dualismului? Cum să se facă și să se ajungă, ca parlamentul să pôtă totuși odată funcționa cum se cade? Până ce Germanii vor cere un parlament după dorința lor ér majoritatea parlamentară, ce corăspunde împrejurărilor reale ale imperiului, nu-și va puté validita voința dând un guvern tare din sinul ei, până atunci nici pomenire nu pôte fi de îmbunătățire a situațiunii, dat fiind, că și raporturile dualiste cu Ungaria se înrăutățesc pe đi ce merge.

Pastorala episcopilor unguri.

Foile unguresci publică, parte în tótă estensiunea, parte în estrea, așa numita „pastorală comună a episcopilor catolici din Ungaria“, care este publicată cu observarea, că „a eșit din conferențele comune ale episcopatului ținute în 14 și 15 Septembrie 1899 în Budapesta.“

Aceste consfătuiri episcopesci au avut de basă enciclica papală dela 11 Maiu a. o., prin care anul 1900 se declară de an sfânt și jubilar, când se implinesc 19 sute de ani dela nascerea lui Christos. S'a hotărât atunci să se dea o pastorală comună a tuturor episcopilor catolici, adecă a celor uniți. Nu toți episcopii însă s'au învoit a subscrie această pastorală și a o publica în diecesele lor. De acea pastorală s'a publicat cu observarea de mai sus. Éta ce observă cu privire la acésta „P. Lloyd“, care este bine informat și în ce privește afacerile bisericesci catolice:

„S'a ivit o deosebire de vederi, dér constatăm, că acésta nu s'a întemplat între episcopii de rit latin, cari unanim și-au însușit espunerile pastoralei, pe cele religioase, ca și pe cele patriotice. Numai arhiepiscopul (De ce nu Metropolitul? — Trad.) și episcopii de ritul român grecesc au declarat, că nu pot adresa acésta pastorală clerului și credincioșilor lor, din cauză că nupot serba a 900-a aniversare a actului prin care sf. Stefan a introdus catolicismul în Ungaria. Motivele, ce se aduc înainte pentru lămurirea acestui punct de vedere, sunt pentru judecarea lui cu totul irelevante. (De ce? — Trad.) Arhiepiscopul dela Blasiu și colegii săi conaționali au dovedit încă odată, că în privința confesională și națională nu se simt una cu ceilalți catolici ai Ungariei, ceea ce au dovedit-o și în cestiu-

nea autonomiei și de ceea-ce ar voi să uite numai la regularea congruei“.

Pentru mai buna înțelegere observăm, că în legătură cu jubileul dela nascerea lui Christos, amintita pastorală vorbește cu mare avânt de jubileul de 900 de ani, de când St. Stefan a condus națiunea maghiară în sinul bisericii catolice și de când s'au încreștinat urmașii lui Arpad. Tonul, în care e scrisă acésta parte a pastoralei, îl caracteriséză între altele exclamarea: „Fiți Maghiari fideli ai marelui vostru apostol“... și repețirea expresiunilor: „națiunea St. Stefan“, „națiunea noastră, care privește cu mândria la trecutul ei creștinesc de 900 de ani“.

Décă n'ar fi fost și alte motive binecuvântate, cari să-i îndemne pe episcopii români uniți de-a refusa să subsemneze acésta pastorală, atunci și numai expresiunile de mai sus ar fi fost de-ajuns să justifice refuzul lor. Cum ar fi putut ei, episcopii români, să vorbească de „strămoșii“, cari s'au încreștinat acum 900 de ani, când bine este știut, că Maghiarii când au descălecat în Panonia, Românii erau de mult încreștinați?

Dér să lăsăm acestea, să trecem chiar peste naivitatea celor dela „Pesti Napló“, cari merg până a susține, că subscriind acea pastorală, Metropolitul și episcopii români uniți printr'asta n'ar fi tăgăduit naționalitatea lor, și să întrebăm: de ce într-o cestiune atât de importantă publicul român și credincioșii bisericii române unite nu sunt informați și luminați dela locul competent; de ce sunt lăsați în nedumerire asupra contradicțiilor soiri, ce le aduc foile străine; de ce nu se luminează lucrul, când tótă străinătatea este alarmată printr'o telegramă a biroului de corespondență unguresc, în care se đice numai, că episcopii români uniți au refuzat să serbeze aniversarea St. Stefan?

Punctul nostru de privire în cestiunea procederei comune a episcopilor români uniți cu episcopatul catolic unguresc este bine cunoscut cetitorilor noștri. Ne-am bucura, decă pasul amintit al episcopilor noștri uniți, cari au refuzat să subscrie pastorală catolicilor unguri, ar justifica acest punct de privire principiar. Am considera acésta ca un bun augur pentru viitórele lupte, ce așteptă biserica română unită.

Noul cabinet austriac. O telegramă semioficioasă anunță, că noul ministeriu a ținut alaltăeri primul consiliu. „Wiener Allgemeine Zeitung“ scrie următoarele: „Ministeriul Wittek va fi un ministeriu de tranzițiă, fără nici o colóre politică, care nu va veni nici-odată în pozițiunea de a decide în vre-o cestiune politică. Tocmai pentru acésta e de neînțeles tonul vehement al unei foi, ce stă aprópe de radical contra acestui ministeriu, a cărui existență deja apriori este mărginită, ca și programul său, deóre-ce împrejurarea, că el n'are, decăt trei miniștri numiți definitiv, i dá un caracter eminamente provisoric... Cel ce primesce cu neîncredere acest cabinet, care se mărginesce la probleme înainte hotărâte și e chiamat pentru timp foarte scurt, nu cunósce absolut misiunea lui“.

Domnia ș-lui 14. Noul ministru președinte austriac a încunoscițat deja pe președinții celor două camere austriace, că desbaterile „Reichsrath“-ului sunt amânate

până la altă hotărâre. De-odată cu acésta întră érași în vigóre în Austria domnia ș-lui 14. Cu ajutorul acestui paragraf noul guvern va introduce legile necesare ale pactului, și astfel Ungariei nu i-se va da ocaziune a-se folosi de măsurii de retorsiune față cu Austria.

O nouă scriere antiromână. Încă nu s'a uscat bine tiparul voluminosului op al lui Jancso Benedek scris în limba maghiară cu tendința de a combate dreptele postulate și aspirațiuni ale Românilor, și éta, că fondul de dispozițiune unguresc a dat nascere unei noue scrieri îndreptate încontra noastră, scriere, ce a apărut zilele aceste în Paris în limba franceasă. Ea pörtă titlul „Magyars et Roumains devant l'histoire“ („Maghiari și Români înaintea istoriei“). „P. Lloyd“ o numesce „un op interesant“, căci e scris în Paris de un Ungur, Al. Batha, și e scris pe baza cunoscutei cărți a lui Jancso Benedek, cu alte cuvinte este un fel de traducere a opului acestuia anunțată chiar în prefața lui. Cu astfel de cărți plătite voese Ungurii să combată aspirațiunile și postulatele Românilor și să dovedescă, că despotismul, cu care sunt tratați acești Români, ar fi întemeiat pe „dreptul Ungariei“.

Acésât edițiune franceasă a scrierii tendențioase a lui Jancso B. se đice, că are de scop a preveni pericolul, că cestiunea română să reînvie din nou, după-ce ea astăđi ar fi amorițt aprópe cu totul. Niđi un om cumințe nu va puté gratula Francesilor, că literatura lor s'a îmbogățit cu oele 483 de pagine ale noiei cărți, în care se desfășură vederile istorice ale șovinismului maghiar dominant cu privire la Români. Credem, că puținii Francesi se vor afla, cari se comită un act atât de temerar, de a obheltui bani și timp cu cetirea unei cărți atât de voluminoase fără nici o valóre.

Convocarea dietelor provinciale austriace. „Wiener Zeitung“ publică o patentă împărătescă, prin care se convocă dietele Boemiei, Galitiiei, Austriei superioare și inferioare, Salzburgului, Stiriei, Carintiei, Cornioliei, Moraviei și Silesiei pe 29 Decembrie n. Lui „Neue Freie Presse“ i-se anunță din Praga, că comitetul executiv al clubului Germanilor progresiști din dieta provincială boemă se va întruni în 28 l. c., ér deputații germani se vor întruni în conferență la 29 l. c. pentru a-se sfătuți în cestiunea participării la ședințele dietei.

Delegațiunea ungară va ținé Miercuri în 27 l. c. ședință. Cu ocazia acésta ministrul comun de finanțe Benjamin Kallay va înainta proiectul de indemnizare budgetar pe cele dintăiți patru luni ale anului 1900.

Români la Quirinal.

„Tribuna“ scrie:
Români la Quirinal. Majestatea Sa Regele Umberto a primit în audiență particulară pe ilustrul profesor universitar și mare filo-român, contele Angelo de Gubernatis, care, după cum se șoie, a fost președinte al congresului orientaliștilor din Roma. Distinsul de Gubernatis a oferit Majestății Sale, ca președinte de onóre al congresului, buletinul oficial al congresului, ca semn de profund omagiu. Aceste buletine fac 24

volume, probe puternice despre lucrarea spornică a congresului.

Majestatea Sa Regele Umberto se arată de-o mare afabilitate și se întreține cu contele de Gubernatis asupra congresului, exprimându-și mulțumirea „per lo splendido esitodella festa“, pentru reușita splendidă, ce a avut-o serbarea depunerii cununii de bronz a Românilor la *Columna lui Traian*.

I-au făcut Majestatei Sale în mod particular plăcere onorurile arătate Romei și Italiei „de numărôsa delegațiune română venită la congres“. Majestatea Sa Regele vorbi în mod simpatic despre ilustrațiunile luate în fotografii instantanee în Foro, ceea ce probază, — adaugă Majestatea Sa, — că „faptul îndeplinit de către Români la Foro-Traiano va rămâne o pagină istorică și o dulce amintire pentru cele două națiuni de aceeași ginte și de același sânge“.

Majestatea Sa Regele a lădat cu cuvinte mișcătoare opera și tenacitatea patriotului român V. A. Urechia. A vorbit apoi cu cunoștință de cauză de celalalt distins ôpe român, Grigore Tocilescu, și de lucrările lui. De asemenea M. Sa Umberto a avut cuvinte pline de afacțiune pentru marele amic al Românilor, ministrul Guido Baccelli, dîcînd că „a sprobat din totă inima discursul magistral al ministrului Baccelli, și că nimeni altul nu ar fi putut mai bine decât Baccelli să scrie o pagină așa de frumoasă în istoria celor două țeri“.

Se vorbește, că regele Umberto va decora pe d-nii: V. A. Urechia, Tocilescu și Holban“.

Războiul din Africa sudică.

Anglia, după cum am arătat, desfășură mare activitate de a aduna trupe cât de numărôse, mai ales infanteria călărească, căreia i-se dă mare rol în războiul actual. Ea face mari cumpărări de cai și de cătări în străinătate, căci a eșit la ivelă, că contingentul de cai și de cătări de acum nu este suficient. La asta se mai adauge și faptul, că Burii au împușcat toți cătării lui Buller în lupta de lângă riul Tugela.

Din milițiunii Anglia a convocat până acum 46 de batalioane, dintre cari 22 vor fi trimise spre apărarea țărmurilor, și anume: 6 în Aldershot, 3 în Portsmouth, 3 în Gloucester, 3 în Dover, 3 în Plymouth, 2 în Chatam, 2 în Devonport, 2 în Schoonell, 2 în Woolwich și numai 6 vor fi trimise în Irlanda.

Dér în măsura, ce armoză Anglia, crește și ôstea Burilor. Războia Olandesilor din Capland ia pe di ce merge proporții tot mai mari. Provocarea guvernului engles, ca poporul din Capland să rămână credincios Angliei și să prindă armele pentru cauza ei, a deșteptat pretutindeni mare mișcare. Poporul s'areșcolă într'adevăr, însă el trece pe partea Burilor, deore-ce crede, că a sunat ora din urmă a domniei engleze în Africa. Intr'aceea Burii își întăresc pozițiunile, ce le ocupă în tôte părțile teatrului de război. În Natal ei nu se mai tem de atacul lui Buller, și sunt încredințați, că noul comandant suprem Roberts își îndrăpștă tôte privirile în partea apusă. Burii s'au îngrijit, ca și aici să impedeze înaintarea Englesilor. Pe lordul Methuen l'au impresurat de tôte părțile și o trupă puternică a lor se întărește la spatele lui Methuen, așteptând pe generalul Warren, care a plecat spre De Aar, avînd misiunea de a libera pe Methuen.

Foile germane li-se anunță din Londra, că tôte trupele din Africa sudică bat în retragere. Generalul Buller se retrage la Esocourt, Methuen se va retrage peste riul Oranje, Gatacre se va retrage la Queens-town. Tot diarelor germane li-se anunță, că *Ladysmith* și *Kimberley* s'au predat.

Corespondentul parisian al lui „Daily Mail“ comunică acestei foi, că Dr. *Leyds* a făcut Joia trecută o vizită ministrului frances de externe *Delcassé*, cerîndu-i intervenirea în favoarea păcii. *Delcassé* nu i-a dat un răspuns categoric și a cerut timp de cugetare. Dr. *Leyds* a cercetat apoi pe

ambasadorul unei mari puteri străine. *Leyds* a accentuat înaintea ambilor bărbați de stat, că Transvaalul cere despăgubire de război de la Anglia.

O telegramă din Paris spune, că în cercurile diplomatice de acolo s'a răspîndit soirea despre *căderea Ladysmithului în mâinile Burilor*. Deja pe timpul când Buller a pierdut lupta la Colenso, situațiunea în *Ladysmith* era desperată și tifosul și fometea siliră pe Englesi să se predea. Se crede, că *căderea Ladysmithului* este cauza, că censura militară nu permite să se publice decât fôrte puține depeșe, și se dîce, că guvernul engles nu va confirma oficios *căderea orașului*, decât atunci, când va pute tot-odată să dea scire și despre vre-o victoriă în ôre care punct.

Cercurile oficiose din Londra sunt alarmate de scirea, că dintre soldații englesi mulți au desertat și, ceea-ce este și mai trist, mulți au trecut pe partea Burilor. Situațiunea nu este îngrijitoare numai din cauza Transvaalului, ci și pentru aceea, că elementele mai serioase dintre Englesi recunosc pericolul, ce amenință Natalul și Capland.

Germania și Burii.

S'a observat mult în timpul din urmă, că presa din Germania aprôpe fără deosebire de partid înregistrează cu multă satisfacțiune victoriile raportate de Buri.

Dér nu numai presa, ci tôte straturile poporațiunii din Germania desfășură cel mai mare interes față de lupta pentru libertate și neaternare a bravilor Buri. Simpatiile Germanilor nu sunt numai platonice, ele se manifesteaza și în faptă. În Berlin, de pildă, s'au colectat mii de măreți pentru ajutorarea așa numiților *bedrîngte Stammesgenossen*, adică pe sêma Burilor. S'au aragiat serbări, bazar, esposițiuni și colecte private. Tôte acestea în contra acelei Anglie, care față cu Germania oficioasă s'a arătat, de silă ca de bună voie escepțional concesivă, căci nu mult Anglia a dat Germaniei insulele Samoa.

Ce e însă și mai caracteristic. Indată după izbucnirea războiului numărôși ofițeri germani și-au cerut concediu, ca să mîrgă în Africa spre „a studia mersul războiului“, de fapt însă pentru a lupta în rândurile Burilor. Și fiind-că li-s'a refuzat acesta, urmarea a fost, că ofițeri germani distincți au eșit din sinul armatei germane și s'au dus în ajutorul Burilor. Așa a făcut d. e. majorul br. *Reitzenstein*, care conduce ađi o trupă călărească în luptele din Africa. Esemplul acestuia l'a urmat colonelul *Braun* — un artilerist de renume, — căruia Englesii i atribue succesele artileriei Burilor. Se dîce, și pôte fi adevărat, că nu mai puțin de 100 ofițeri și 4000 de voluntari germani luptă pentru cauza Burilor în războiul de față. În lupta dela *Elandslaagte* (singura în care au biruit Englesii) trupele de voluntari germani au suferit mai mult, căcînd 45 dintre ei și contele *Zeppelin*.

Se dîce, că împăratul *Wilhelm* a rămas fôrte réu impresionat, când br. *Reitzenstein* și-a dat dimisia din armată. Scim mai departe, că împăratul a dat ordin armatei, în care se dîcea, că nu eufere, ca soldații săi să se amestecă în cêrta dintre Buri și Englesi. Dér nici nu putea fi altfel. Nu se pôte însă nega, că curtea berlinesă simpatisează cu Burii și admiră vitejia lor. Drept ilustrare a acestei simpatii amintim, că prin cercurile militare germane se vorbește, că articuliul ce-i publică „*Militärwochenblatt*“ despre modul de luptă al Burilor, i-ar scrie însu-și împăratul. Firesce scirea acêsta e prea mult legendară, decât ca să i-se pôtă da credemînt.

Rămâne însă de constatat, că Germania, cu tôte asigurările lui *Bûlow*, care a dîs, că „imperiu german nu face politică de sentimente“, desfășură cel mai viu interes pentru luptele Burilor, și că poporul german își manifestă în faptă simpatiile sale pentru transvaalieni.

SCIRILE ȚILEI.

— 13 (25) Decemvre.

Plecarea Principilor României în străinătate. Joi sêra, 9 Decemvre v., M. S. Regele a însoțit pe AA. LL. RR. principele și principesa României și mica princoipesă *Elisabeta*, la gara de Nord, de unde Altelele Lor Regele aveau a pleca la ôrele 55.5 la Coburg. La sosire, Majestatea Sa și Altelele Lor Regale au fost întâmpinate: de I. P. S. Sa Metropolitul-Primat, de toți d-nii miniștri cu dômnele, Exc. Sa d-l *Kennedy*, ministrul Angliei, cu personalul legațiunii; d-l primar al capitalei; d-nii prefecti: al poliției capitalei și județului Ilfov, precum și mai multe alte persoane din înalta societate, cu dômnele, cari au oferit A. S. R. Principesei mai multe buchete de flori. Majestatea Sa și Altelele Lor Regale au binevoit a-se întreține cu tôte persoanele presinte, după care Altelele Lor Regale S'au îmbrășisat de mai multe ori cu M. S. Regele și luându-și rémas bun și dela persoanele presinte, s'au suit în vagonul princiar. După plecarea trenului M. S. Regele s'a întors la palat, împreună cu adjutantul de serviciu.

Pe linia Predeal-Bucuresei a căii ferate române s'a restabilit deja de trei țile comunicația, ce a fost, precum scim, cu totul întreruptă câte-va țile în urma esundării Prahovei. Comunicația se face cu transbordare între Cîmpina și Comarnic și între Comarnic și Valea largă, numai pentru traficul de călători și bagaje și s'au pus în circulația între Bucuresei și Predeal numai trenurile 127, care plêcă din Bucuresei la 7 ôre și 45 min. dimineța, și 128, care plêcă din Predeal la 3 ôre 39 minute p. m. Ambele trenuri stau în legătură cu trenul accelerat al căii ferate de stat ungare Predeal-Budapesta. La punctul întâi de întrerupere dintre Cîmpina și Comarnic călătorii trebuie să mîrgă pe jos cale de vre-o 200 metri; de aci se urcă în cele 6 vagoane de marfă cu locomotivă, montate cu rechisite; acestea iau călătorii și bagagiile pentru a-i transporta în restimp de vre-o 45 minute la al doilea punct de întrerupere. Aci stațiunea Predeal trimite un tren gol, care formeză mai de parte trenul cu Nr. 127 până la Predeal. La punctele de întrerupere sunt hamali, pe cari îi dă stația Ploesti și Predeal pentru tru transbordarea bagajelor. La trenul de sêra, care plêcă la 2 ôre și 19 min. din Brașov, transbordarea se face cu facile. Astfel e ușurată pentru călători în tôte privințele transbordarea. Afiam, că deplina restabilire a liniei nu se va pute termina mai de grabă de două săptămînt.

Școlile din Macedonia. Diarul „*Zivnița*“ din Sofia vorbind de cultura poporelor din Macedonia, aduce elogiul Românilor, cari fac mari sacrificii pentru cestiunea macedo română, fără a avé vre-un interes politic, ci numai din sentimente frățesc. Liceul român din Bitolia, sub direcția d-lui Dr. P. Pucerea, face progrese, lucru, care dă mult de gândit Bulgarilor, dîce numitul diar.

Dar pentru biserică. comuna Din Petroșeni primim o mulțămîntă publică, prin care se esprimă recunoștința d-lui *Ioan N. Bidu*, comerciant în Brașov și soției sale, d-nei *Teodora*, cari „la îndemnul propriu și fără să aibă vre-o legătură de cunoștință cu comuna Petroșeni“ au dăruit pentru înfrumșetarea noii biserici române gr. or. de-acolo două candelă frumoșe în preț de 40 fl. și o sticlă mare cu unt de lemu. Pentru comuna biserioască: *Avram Stanca* paroch, *Dion. Socol* I epitrop, *P. Iacob*, notar.

Dela curtea română. M. S. Regina se află indispusă de vre-o două țile.—A. S. R. principele Carol, care acum se află la palatul Cotroceni, se va muta la palatul regal din capitală, spre a fi sub supravegherea apropiată a M. S. Regelui.

„**Banca Sinaia**“. Locuitorii comunei urbane Sinaia, luând esemplul celor din Predeal, în înțelegere cu câți-va frunțași

din Azuga, au pus bazele unei bănci, sub numele de „*Banca Sinaia*“ societate cooperativă de credit și de economie, al cărei scop este a deștepta și întreține spiritul de economii în populația locală, precum și a favoriza dezvoltarea comerțului, industriei și întreprinderilor de tot felul. Consiliul de administrația se compune așa: Președinte: V. A. Urechia; vice-președinte: I. G. Babeș; director: Em. Arghiriadi; cassier: A. Skender; secretar: A. Rodoteato. Membri: S. Igirosanu; inginer Sângearseanu; A. Constantinidis, G. Mattescu. — Comisia censorilor: Președinte Dr. E. Codru. Membri: A. Stoicescu; H. Boisaneriu. Banca și-a început operațiunile ei la 1 Decemvre c. Are un capital de 100,000 de vîrsat în 1000 acțiuni à 100 lei acțiunea.

Comitat „defaimat“. Sub titlul „*Calumniatorul comitatului Arad, „Hazank“ de Vineri* serie următoare: O scrisore anonimă de un cuprins fôrte interesant asosit țilele acestea la presidentul tribunalului din Arad. Intr'ênsa se află anexate două alte scrisori iscălite de un anume *Blazsek Antal* și trimise de el la un unchiu al său din Sătmăr. În aceste scrisori autorul *Blazsek* înșiră tôte relele, câte numai a putut să afle despre oficiile erariale, de stat și administrative din comitatul Aradului, cum și despre funcționarii acestor ofioii. Intre altele dîce, că acești funcționari comit tîlhării, trag de pe omulșerac și haina cea din urmă, că fură și sîvîrșesc tot felul de hoții. — „*Abia aștept, dîce Blazsek într'un loc, să mă scap de acest comitat de hoți!*“ Èr al alt loc: *tôte direcțiunile din comitatul Aradului le numesce bande de tîlhării*. — Anonimul, care a trimis tribunalului aceste scrisori ajunse în mâinile lui, spune, că *Blazsek* a fost mai înainte gendarm în comitatul Aradului, èr acum se găsește în comitatul Sătmărului. Tot „*Hazank*“ vestesce, că tribunalul din Arad a predat scrisorile lui *Blazsek* imediat procurorului, ca să pornescă acușatiune împotriva „*calumniatorului*“.

Convenția comercială între România și Olanda. Sâmbătă s'a făcut la Haga schimbul de ratificări al convențiunii comerciale încheiată între România și Olanda. Convențiunea acêsta a fost votată de parlamentul român în sesiunea extraordinară din Iunie, èr acum în urmă a fost votată de parlamentul olandes. Convențiunea va intra în vigôre dela data publicării ei în foile oficiale ale celor două țeri. Ea nu cuprinde nici un tarif vamal și este basată pe clausa națiunii celei mai favorizate.

Un congres de etnografiă se va ține în anul viitor la Paris. În acest important congres se vor studia tôte cestiunile privitoare la studiul diferitelor rasse și popore și la organizarea lor. Importantele capitole de discuția vor fi de sigur cele privitoare la influența credințelor religioșe asupra transformării poporelor și descoperirile și producțiunile artistice, ca produse etnice.

Despre regina Angliei se lățise țilele trecute fama în Paris și Berlin, că ar fi murit. Soirea fresce, a produs mare senzația. O telegramă din Londra desminte însă acêsta scire.

Regele Serbiei în Viena. Se anunță din Viena, că regele *Alexandru* al Serbiei va sosi acolo în 29 Decemvre n. și va rămâne până în 31 Decemvre. El va fi primit de Majestatea Sa monarchul nostru.

Deschiderea „Porții sfinte“. Alături înaintea de amiađi au sunat tôte clopotele basilicii St. Petru din Roma vestind, că se apropie „*anul sânt*“. Anul sânt se începe cu deschiderea „*Porții sfinte*“. Patru porți de felul acesta sunt în Roma: una la basilica St.-Petru, alta la basilica St.-Paul, a treia și a patra, la basilicele St.-Ioan și Santa Maria Maggiore. Pôrta basilicii St.-Petru o deschide însu-și Papa, celelalte trei le deschid cardinali aleși anume spre acest scop.

Môrtea ministrului sêrbesc de război. Din Belgrad se telegrafeză, că ministrul sêrb

besc de război Dragomir Vuković, care plecase Vineri din Paris spre Viena, ca să se fiă de față la primirea, ce i-se va face la curte regelui Alexandru, a murit în vagonul trenului. Telegrama nu spune însă, care a fost cauza acestei morți repentive.

Linia telefonică Budapesta-Belgrad va fi terminată la 31 Ianuarie viitor, când va fi dată în circulație. Convențiunea încheiată în acest scop între guvernele sârb și ungar prevede stipulațiunea, că linia va pute fi prelungită prin totă Serbia, până la frontiera sa dintre Turcia și Bulgaria, spre a pute fi legată eventual cu linia Sofia și cu linia Salonic.

O nouă piesă musicală primim din Clușă sub titlul: „Resignare”, romanță pentru voce și pian. Cuvinte de Ioan Scurtu, muzica de Iustin Cl. Iuga.]

Un jubileu neobicit a fost acela, pe care l'a sărbătorit un glumeț locuitor al orașului Mödling (lângă Viena), și anume jubileul celei de a 25-a dare afară dintr'o cărcumă. Nu multora le e dat să aibă un astfel de jubileu.

Viscol. Se anunță din Noworossisk, (Marea Neagră) cu data de 22 Decembrie: Un viscol mare băntue de trei zile, ridicând acoperișul caselor, distrugând liniile telegrafice, a dărâmat baracele construite dealungul călei ferate și a pricinuit pagube mari. Mai multe corăbii cu pânze au fost aruncate în costă. Un vapor englez este închis în sloiuri de gheață. Un vapor a dispărut. Mai multe magazine au luat foc.

Veneția fără gondole. Totul tinde să se materializeze; industria invadează totul, gonind poezia din trecut. O societate de capitaliști a propus în locul gondolelor construirea de mici vaporase în Veneția, cum sunt acele ce fac poliția fluvială a Dunării. Venețienii artiști protestează în privința acestei americanisări a patriei lor, dăr de sigur, că nu vor pute isbuti a o împiedeca. Acum chiar că se poate exclama: „S'a stins viața falnică Veneții!...”

Pentru masa studenților dela școlile medii și superioare din Brașov au intrat următoarele contribuții:

a) **Pe lista nr. 229** (colect. d-l Procopiu Givulescu, paroh gr. or. Curticel) cu totul 9 fl. și anume: Proc. Givulescu 2 fl. (anual), Biserica gr. or. din Curticel 5 fl. (anual) și d-l Grig. Mladin paroh 2 fl.

b) **Pe lista nr. 206** (colect. d-l Zevedei Murășan preot în Sas Sebeș) cu totul fl. 20.50 și anume: Iul. Ūveges 1 fl., Aur. P. Barcianu 2 fl., Zeved. Murășan 1 fl., I. Tipeiș protopresb. 1 fl., I. Dregan 1 fl., Dr. Elekes 1 fl., Avr. David jun. 50 cr., D-na Leontina Roman 5 fl., Eugenia Paraschiv 1 fl., Rafila Onișiu 1 fl., I. M. Vulo 1 fl., I. Stoicuța 1 fl., Kretsoos 1 fl., I. Bojița adv. 2 fl., I. Onescu 1 fl.

c) **D-nul Sebastian Olariu**, protopresb. gr. or. în Făget, drept răscumpărare a țilei sale onomastice a trimis pentru masa stud. 10 fl.

d) **D-l G. Dănilă**, primar în Huniedóra, a trimis în loc de oună trecătoare pe mormântul regretatului Nic. Munteanu din Huniedóra 5 fl.

Esprimăm cele mai vii mulțămite pentru aceste nobile daruri: *Diracțiunea școlilor.*

Făgăraș în luna lui Decembrie 1899.

Carierea militară. Domnule Redactor! D-l Delanistru voină a mă combate pentru cele comunicate de mine despre „Carierea militară”, a scris în N-rii 245 și 246 o corespondență lungă, care este compusă, după părerea mea, de un malcontent. D-văstră, D-le Redactor, ați bine voit a însemna în notița redacțională din N-rul 246, cumcă îi dați loc în colónele Gazetei fiindcă credeți, că desbaterea mai amănunțită a acestei chestiuni, din toate punctele de vedere, e de interes general, și n'aveți decât să vă bucurați de discuțiunea, ce urmăzează pe această temă, a căreia clarificare e foarte necesară.

Fiind așădără așa dicitend provocat de D-văstră, ca să urmez mai departe discuțiunea, spre clarificarea chestiunii imi iau voce a răspunde D-lui Delanistru în interesul tinerimei noastre la unele aserțiuni ale sale, după modesta părere a mea în unele privințe de tot netemeinice.

Populațiunea noastră română fiind în monarhia austro-ungară de peste 3 milioane de suflete, ar trebui, să avem tineri pe toate carierele. Nu i-a venit nimănui aminte, de a nu recomanda tinerilor noștri, ca înainte de toate să se facă preoți, docenți, după aceea medici, veterinari, advocați, agronomi, comercianți, farmaciaști și industriaști; dăr ce să facă acei tineri, cari la toate acestea nu au vocațiune și cari au o atragere deosebită la cariera militară! Ôre aceștia să se abată dela propusul lor salutar numai de dragul D-lui Delanistru? Nu suntem ôre cu toții datorți a-le sta acestora într'ajutor și a-le da îndrumările necesare spre a-și ajunge scopul salutar prefapt! Răspunsul la această întrebare îl las apreiței onoratului public cetitor.

Nu-s de acard cu D-l Delanistru când afirmă, că intrarea tinerilor noștri în armată aduce națiunii române în 99 de casuri mai multă pierdere și numai într'un singur cas câștig, căci nu este adevărat! dintre tinerii intrați în institutele militare aproape 99 procente sunt naționalioesce ca și perduți; îndeosebi nu se poate afirma acesta pentru noi Ardelenii, cari toți ne îngrijim, ca copiii noștri așa dicitend din fașă sugend lapte românesc să fiă și crescuți ca Români și ajungend etatea datoriei lor de școlă, să cerceteze institute de învățământ cu limba de propunere română, numai după aceea îi dăm în școle streine, ca avend o creștere națională fundamentală, să-și însușească în măsură mai mare și alte limbi. Eu cel puțin nu cunosc nici un Român ardelen, care ajungend oficer, s'eu funcționar militar, să se fi lăpădat de n'elul său.

Se poate, că D-l Delanistru își va fi luat praxa dela cele 99 procente pierdute din părțile bănățene unde se poate că vor fi casuri sporadice și de acelea, deosebi pe teritoriul fostei granițe și îndeosebi unii dintre descendenții familiilor militare n'au ocaziune de a-și însuși limba maternă în casele părintești, prin urmare nici ca elevi militari nu o vor pute învăța și devin Români numai cu numele, dăr și aci cred și sunt convins, că observațiunea D-lui Delanistru cu cele 99 de procente e prea esagerată; ar fi prea trist pentru noi, ca D-ul Delanistru să aibă dreptate.

Ar fi de dorit peste tot, ca consistențele noastre și celelalte corporațiuni, cari sunt în drept a manipula fundațiunile noastre și a distribui stipendiile și alte beneficii, să dea ajutoarele numai și numai acelor tineri, cari frecuentază institutele de învățământ cu limba de propunere română, când apoi D-l Delanistru nu ar avé causă, de a se teme, că elevii militari la intrarea lor în institutele de cadeti nu ar cunoște limba română din fundament și în patru ani ar uita-o de tot.

Despre orfelinatele și școlile reale militare nu avem să vorbim mult, căci în acele se primesc în etate de 6, respective de 10 ani numai orfani și descendenți de oficeri și funcționari militari și numai în casuri excepționale, când de aceștia nu vor fi petenți în număr suficient se primesc și câte-un descendent de funcționar de stat; fiind însă aceștia toți copii din familii inteligente, acestea au datorința părintescă, ca să se îngrijescă, ca copiii lor în cercul familiei și în timpul ferierilor să-și însușească limba.

Este adevărat, că ministrul de război strămută pe mulți oficeri români dela regimentele noastre la acelea din provinciile austriace; acesta se întâmplă, pe lângă alte motive politice, și sub cuvânt, ca tinerii să aibă ocaziune de a-și însuși limba germană în măsura recerută. Dăr cine opresce pe acești oficeri s'eu funcționari militari, cari sunt strămutați cu serviciu militar în provincii austriace, să nu-și procure vre-o carte românească, să nu-și țină diare cotidiane de ale noastre, când apoi necum se uite limba, ba încă se pot și

perfecționa mai bine în ea. Eu cunosc oficeri și funcționari militari, ba și funcționari de stat, cari deoc de ani au servit în locuri departate de Români, prin provinciile austriace și prin șesurile Ungariei, cari totuși, pe lângă lectura românească, nu au uitat limba lor, ba au devenit mai perfecți Români. Eu vorbesco despre Ardeleni; poate că unii Bănățeni să facă excepțiune, și într'asta privință, d-l Delanistru cu unii dintre compatrioții săi poate să aibă dreptate, dăr excepțiunile niciodată nu este er-tat să le privim ca regulă și față cu cei cu caracter firm național, și decă ar intra tinerii noștri, fiă ca elevi în școlile militare, fiă ca absolvați, după serviciul militar s'eu ca funcționari militari, în proporțiune cu numărul poporului nostru, în mase mai mari, ce ar pute face ministrul de război? Unde i-ar mai pute disloca, ca să nu mai ajungă în regimente românești? N'am avé noi ôre atunci și în regimentele noastre mai mulți oficeri români? Nu s'ar califica și șarșele mai bine în limba noastră și nu ar fi ôre în urmă peste tot limba noastră mai mult cultivată și respectată în armată?

D-l Delanistru nu este îndestulit, că așa puțin ajung la tunica de general, și că nici unul nu este pus în capul corpului de armată. Sunt de acord și eu cu d-sa în asta privință, dăr ce să facem, decă nu avem un număr mai mare de oficeri români cu calificațiune mai înaltă? Densul ne îndrumă, să învățăm în privința acesta dela Cehi. Fôrte bine, așa și trebuie să facem, dăr să ne luăm și după esemplul Croaților, cari dimpreună cu Cehii dau un contingent așa mare în statul superior al armatei. Din parte-mi atribui succesul imens, ce l'au ajuns aceste două națiuni în politică și în influința lor, marelui număr de oficeri înalți, ce-l au în armată, cari în pozițiunea lor înaltă au ocaziune a-și informa pe beliducele în interesul neamului lor. N'am avé ôre și noi Români și în politică mai multă trecere, decă elementul nostru ar fi în statul major mai bine reprezentat? Asta am pute-o ajunge, decă tinerii noștri pe deplin calificați și cu conduite eminente ar îmbrățișa în număr mai mare cariera militară, când apoi cei mai buni dintre ei ar și ajunge la ranguri mai înalte.

Nu sunt de acord cu d-l Delanistru nici în ce privese aserțiunea sa, că la armată nu se mai îmbluzesc candidați ca odinioară, și pentru aceea capătă sublocotenenții în etate de 20-21 de ani un salar anual de 1400 fl., ca așa să se atragă mai tare tinerii noștri la cariera militară, căci d'nic vedem, că cu ce greutate pot intra tinerii noștri în școlile de cadeti, unde de esemplu numai la Sibiu fură la începutul anului present 12 candidați români respinși, după ce nu au intrunit toate calitățile recerute, și așa numai gratula putem acelor tineri, cari se primesc în aceste școle, unde decă au în purtare conduită fôrte bună, ér în progres în studii numai clasificațiune bună, sunt beneficiați în toate și scutiți de solvirea didactului și a tacselor de întreținere, decă sunt părinți fără mijloce, fiă ei de ori și ce condițiune.

(Va urma.)

Literatură.

D-l Gregoriu Pletos, profesor la gimnaziul din Năsăud, a scos de sub tipar: „Propedentica filosofică” pentru învățământul secundar. Partea II, Logica formală. La urmă se află un adaus: Introducere specială în filosofie. Opu a fost aprobat în manuscris și concesionat de ministeriu. Prețul 70 cr. Deposit la autor în Năsăud.

DIVERSI.

Regimentul principelui de Wales este un regiment fără noroc. El este regimentul al 10-lea de cavalerie și are comandant pe principele de Wales. Deja dela începutul războiului, regimentul e prigonit de sôrte. La plecarea lui din Anglia spre Africa a suferit mult în lăgêrul dela Aldershot de vârsat. Apoi, din greșelă, în loc să fiă transportat la Africa,

el fû dus la Liverpool. După-ce plecă, în fine, la locul destinației, pe drum fû cuprins de un vifor, care a făcut să i-se bolnăvescă aproape toți soldații; apoi aproape de insula St. Elena corabia, care îl ducea, a naufragiat și afară de feciorii lui, numai trei ômeni — au putut fi scăpați. Pe câmpul de luptă regimentul acesta a îndurat cele mai mari nevoi și calamități.

*

Vindecarea surdăneii. — Acum câte-va luni se vorbea în presa medicală despre descoperirea unei noue aplicațiuni a electricității pentru vindecarea surdăneii. Această aplicațiune se face sub forma unui mic aparat, care se numesce *audifon*. Primele experiențe s'au făcut în „Institut national dela surdită”, unde rezultatele obținute sunt adevărate minuni. Un aparat, a cărui greutate atinge abia cinci grame și dispus așa, ca aplicațiunea lui să fiă invisibilă, este adaptat în dosul urechei și purtat mai multe ore, fiă zi, fiă noapte. Incet-încet, auzul se limpedesce progresiv până ajunge a fi normal. Acest aparat se numesce *audifonul Bernard*. Un ôre-care Troussel, croitor, în vârstă de 76 de ani, și suri de multă vreme, după ce a întrebunțat acest aparat în timp de 35 de zile, și-a recăpătat auzul s'eu normal, ca și cum n'ar fi fost niciodată atins de surdănie. Această metodă aurivoltaică, aplicată prin aparatul de care vorbim, pare a da rezultate satisfăcătoare și față de surdo-muți. Un copil de patru ani, surdo-mut, usând de acest aparat, a ajuns — după mărturisirea tatălui s'eu — să facă mult progres și să începă a vorbi singur.

*

Despre Buri. Buri cunosc fôrte bine proverbul: „Ajută-te și Dumnezeu îți va ajuta”. O scrisore din Johannesburg trimisă de acolo la 4 Noevre, descrie cu câtă circumspecțiune s'au pregătit Buri de războiu. Guvernul a dat o mulțime de proclamații importante. Una din ele se ocupă cu prețul cărnii și ordonă, că măcelarilor nu le este iertat a ridica prețul cărnii, nu mai în casut când vitele pentru tăiat ar fi într'adevăr puține, carnea se poate urca în preț. O altă proclamație vestesce, că pe timpul războiului încetază dările de pamânt, după împrumuturi să nu se ia dobândă. Arendașii sunt absolvați de plata arendeii și acei comercianți, cari își țin deschise prăvăliile, nu plătesc decăt jumătate din chiria. Guvernul a cumpărat mari cantități de victualii, ce le împarte gratuit sêracilor, așa încât despre fôrme și miseria nu poate fi vorba.

Lupta dela *Dundee* a fost una din cele mai interesante, de ôre-ce Buri nică n'au sciut la început, că ei au învins și că au cădut în mâinile lor prăci prețioșe. În tabăra părăsită dela *Dundee* Englesii au lăsat în urma lor 700 de morți și 750 răniți. Intre răniți se afla și generalul *Penn Symons*, care încurând a și murit. Buri au aflat scrisori fôrte prețioșe. Intre altele s'a aflat și una, despre un plan făcut la 1896, care arată cum vor Englesii să atace cele două republice. S'a aflat și o scrisore dela un strein, care locuia în Transvaal și în care se țice, că numărul străinilor, cari locuesc în Transvaal este aproximativ de 30,000. În Pretoria sunt acum în posesiunea dovezii, că Anglia deja la 1896 a plănuț atacarea republicelor.

*

Un duel caracteristic. În New-York s'a întâmplat țilele trecute un duel între doi *gentleman*, în nisce condițiuni caracteristice. Ei nu s'au duelat nici cu sabia, nici cu pistolul. Secundanții i-au legat pe amândoi de câte un stêlp, apoi li-au dat câte un băț și i-au lăsat să-și vadă de lucru. Ei au început să se îmblătescă reciproc până când s'au săturat. Așa ceva numai în America se întâmplă. Decă un astfel de duel ar fi introdus în Europa, el de sigur că ar fi cel mai bun mijloc de stîrpirea maniei duelului.]

